

OPBOUW

WEEKBLAD TOT OPBOUW VAN HET GEREFORMEERDE LEVEN

uitgave van de gereformeerde persvereniging opbouw

Simson, richter bij de gratie Gods (Richteren 16)

Af en toe gaan je haren recht overeind staan, wanneer je het richterenboek leest. Dan word je aangegrepen door verontwaardiging, maar ook door verslagenheid.

Verontwaardiging, dat het onbesnedenheidendom zó sterk blijkt te zijn, dat het Israëls bestaan doet trillen op haar grondvesten.

En dan bedoel ik niet alleen Israël als natie, maar vooral Israël als volk van het verbond, als het bruggehoofd van Gods Koninkrijk in deze wereld.

De zonde is een macht, die voortdurend het bestaan bedreigt. De duivel gaat nog steeds rond als een briesende leeuw, zoekende wie hij zal verslinden. En alleen wie gelooft, behoeft voor hem niet bang te zijn.

Maar soms kun je daar wel eens boos over worden, verontwaardigd over zijn, dat de macht van de boze dat mooie werk van God te niet lijkt te doen.

☆☆☆

Behalve verontwaardiging voel je ook verslagenheid. Dat Israël zich zo te grazen laat nemen door dit onbesneden filistijnendom. En nu ook weer deze richter van Godswege, Simson. Hij valt de onbesnedenen als een rijpe appel in de schoot.

Onbegrijpelijk, maar het gebeurt ondertussen wel. Waar het Koninkrijk van God en Zijn gerechtigheid niet geacht worden, daar vallen de slachtoffers. Dat zie je overal om je heen.

☆☆☆

Simson is twintig jaar richter geweest over Israël. Twee keer wordt daarvan melding gemaakt. Hoofdstuk 15:20 en 16:31. Twintig jaar, waar we eigenlijk niet veel van weten, want de twee gebeurtenissen die ons beschreven worden vallen aan het be-

DOOR J. BOUMA SLIEDRECHT

gin en aan het eind van Simsons richterschap. Aan het begin staat het huwelijk van Simson met wat daaruit voortvloeide en het einde van Simsons leven staat in het teken van zijn ontmoeting met weer een filistijnse vrouw Delila. Zijn dit nu twee gebeurtenissen geweest, die typend mogen heten voor Simsons richterschap? Het lijkt er op. Wat er allemaal van Simson verteld kan worden als richter komt waarschijnlijk niet uit het niveau van deze twee verhalen. En dat is toch wel heel erg.

Eén bijzonderheid, buiten deze twee om, is nog vermeldenswaard gebleken, en dat is het optreden van Simson in Gaza (Richt. 16:1-3). Het huzarenstukje met de deuren van de stadspoort. Simson neemt de deuren op z'n nek, sjouwt er kilometers mee en legt ze ter bezichtiging op een berg tegenover Hebron. Bepaald geen kinderwerk.

Opvallend is, dat in dit verhaal de naam van God niet genoemd wordt, en ook niet dat de Geest van God Simson aangrijpt. We krijgen eigenlijk veel meer de indruk, dat Simson in z'n eentje een soort schrikbewind voerde onder de filistijnen. Hij loopt de filistijnse steden en dorpen in en uit zonder dat iemand hem een strobreed in de weg legt. En uit het vervolg van hoofdstuk 16 blijkt wel dat

de filistijnen inderdaad bang zijn geworden voor Simson.

Nog een opvallend gegeven is dat Simson de filistijnen vernedert door hun vrouwen te nemen. Zijn huwelijk met de vrouw in Timna, het bezoek aan de hoer in Gaza en dan tenslotte Delila in Soreh. Knarsetandend moeten de filistijnen toekijken hoe Simson hun vrouwen neemt. Zo vernederen in elke oorlog de overwinnaars hun verslagen tegenstanders.

☆☆☆

Tussen haakjes, dit beeld is nu juist typerend voor heel de richterenperiode. De verloederende in een maatschappij uit zich heel nadrukkelijk door middel van de seksualiteit. Het eerste dat er is in een menselijke relatie wordt levensgroot op het filmdoek geprojecteerd, zodat iedereen er mateloos in kan zwelgen. De ongezonde aandacht voor porno op de video is daarvan een zeer veeg teken. Wie zich er voor geneert om naar een pornobioscoop te gaan, die haalt nu met behulp van de video diezelfde bioscoop in huis.

Nergens als in het richterenboek vinden we in de Bijbel zoveel voorbeelden van seksuele uitpattingen. De hoofdstukken die na Simson volgen onderstrepen dat nog eens nadrukkelijk. De verloederende is dan pure perversie geworden.

☆☆☆

Er is een opvallende parallel tussen hoofdstuk 14 en hoofdstuk 16. Ik bedoel het raadsel, dat in beide hoofdstukken een belangrijke rol speelt. In beide gevallen is het de oorzaak van Simsons val. We weten ondertussen wel dat het richterschap van Simson niet werd gekenmerkt door het Woord. En juist daarmee ben je als mens pas opgewassen tegen het geweld van Gods vijanden en ben je een echte steun voor je volk. Dat ontbreekt Simson ten enenmale. Simson sluit weddenschappen af d.m.v. raadsel-spreuken, maar daarmee maakt hij zichzelf ook onnoemelijk kwetsbaar en het luidt tenslotte het einde in van zijn richterschap. Kansberekening is een slechte methode om te overleven, daar is meer voor nodig. Dan kun je het stevige fundament van het Woord niet missen.

☆☆☆

Het einde van Simson is eigenlijk erg tragisch. Geketend en met dode ogen draait hij in de gevangenis de molen. Op het grote feest van Dagon is hij het mikpunt van de filistijnse spot. Al hun opgekropte frustraties laten ze neerkomen op het hoofd van de overwonnen richter.

Inhoud

- 91 Ds J. Bouma,
Simson, richter bij de gratie
Gods (Richteren 16)
- 90 Drs W. G. Rietkerk,
Ken U zelf (3²)
- 90 Ds A. H. Algra,
Pastorale Notities
- 91 H. R. S. van der Veen,
Kerklied en gemeente (5)
- 93 H. Algra,
De houding van het oude Is-
raël tegenover mensen met
een geestesziekte
- 94 Drs J. P. van Kampen,
Na Jeruzalem, Judea en Sa-
maria (2)

En dan blijkt nog één keer dat Simson een richter van Godswege was. God neemt het niet, dat de filistijnen sollen met zijn verlosser.

Ook al is Simson een richter geweest, die faalde toen het er op aan kwam, God laat zijn richter niet vallen. En daarom heeft Simson ook een plaats gekregen in de rij van geloofsgetuigen in Hebr. 11.

Eén ding is ons wel duidelijk geworden bij het lezen in deze hoofdstukken van het richterenboek: de verlossing moet wel helemaal van Gods kant komen.

Willen wij delen in Gods beloften, dan is dat niet omdat wij zulke sterke en krachtige figuren zijn, zulke beste verlossers, maar dan is dat, omdat wij van Godswege een sterke Verlosser gekregen hebben: zijn Zoon, onze Heer, Jezus Christus.

Op de Opbouw-jaarvergadering, 28 april a.s., hoopt drs H. de Jong te Amsterdam te spreken over de geestelijke achtergrond van het anti-raketten-besluit van de Synode der GKN, onder de titel „Zij zijn aards gezind” (Philip. 3:19).

Aanvang om 10.00 uur in de Jeruzalemkerk te Utrecht.

Ken U zelf (3^{II})

In het vorige artikel ging het over de groei van onze persoonlijkheid. De gedachtegang was als volgt: in de moderne persoonlijkheidstrainingen gaat het om zelfverwerkelijking, die zich erop richt eruit te halen wat nu voor mij uniek is. Het gevaar bestaat dat dit niet GROEIEN is maar KRIMPEN. De groei van de persoonlijkheid naar bijbels model wijst een omgekeerde richting van vereenzelviging met steeds wijdere en diepere verbanden in een besef van verantwoordelijkheid. Waar zijn wij op uit: inschrompelen tot een eenzame uniekheid, of groeien in een steeds wijder besef van verbondenheid. Romeinen 7 wijst ons de laatste weg.

Weerstand

In Romeinen 7 wordt de weg tot groei niet alleen gewezen, maar ook geopend.

Het laatste artikel eindigde met een schets van de weerstand die er in ons leeft tegen deze groei. Die weerstand is onze onwil, sterker nog onze onmacht om het gewicht van mijn hele identiteit op mij te nemen. Wij kunnen onze maximum identiteit niet aan. De schuld is te zwaar (Gen. 4:13). Intussen, die weerstand wordt iedere dag opnieuw in mij bewerkt. Want iedere dag opnieuw krijg ik vuile handen, kom ik in aanraking met mensen en met een samenleving waarbinnen ik tegen dat wat ik wens in, faal in het vervullen van het liefdegelofte. Iedere keer opnieuw doe ik dingen, die niet tot mijn eigenlijke 'ik' behoren. Dat blokkeert mijn groei. Hoe meer ik mij ontplooi, hoe meer ik faal. Zo is de gedachtegang van Paulus in Rom. 7 ná vers 14.

De uitweg

Dan zien zij wel iets heel bijzonders gebeuren. Op het moment dat Paulus beschrijft hoe heftig die twee „ikken” in hem om de voorrang strijden en hoe de negatieve identiteit, als hij aan zichzelf wordt overgelaten, de overhand krijgt, dan plotseling staat in hem de roep op naar God en naar verlossing: „Ik ellendig mens, wie zal mij bevrijden uit deze aardse wurggreep?”

Dan pas ontdekt Paulus de betekenis van Christus voor de groei van zijn persoonlijkheid. Hij antwoordt zichzelf: „Gode zij dank, door Jezus Christus onze Heer”.

Daarvoor is Jezus Christus gekomen dat Hij ons uit deze inkrimpende beweging verlost. De stagnatie in de groei van onze persoonlijkheid wordt doorbroken doordat Jezus Christus ons in staat stelt om ons negatieve „ik” onder ogen te zien en niet langer te ontvluchten.

Pas vanuit de vergeving wordt het mij mogelijk mijzelf te vereenzelvigen met mijn schuld. Dat is de wending in de relatie tot mijzelf die ik aan Jezus Christus te danken heb en die Paulus aan het slot van Romeinen 7 onder woorden brengt.

DOOR W. G. RIETKERK UTRECHT

Want hoe eindigt de apostel dit autobiografische hoofdstuk? Met een conclusie waarin hij zegt: „Derhalve ben ik zelf met mijn verstand dienstbaar aan de wet, maar met mijn vlees dienstbaar aan de wet der zonde”.

De eerder in tweeën gespleten Paulus neemt hier in een hogere greep beiden onder zijn verantwoordelijkheid - zowel zijn positieve „ik”, dat zich verheugde over het liefde-gebed, als zijn negatieve „ik”, dat zich onderworpen zag aan de wet der zonde, beiden zijn een deel van Paulus zelf.

Eenheid i.p.v. gespletenheid

Het ik-zelf van vs. 26 omvat zowel Paulus' negatieve als zijn positieve identiteit. Hij is gegroeid: ineens is zijn identiteit uitgegroeid tot een

zelf-besef waarin hij durft te zeggen: ja, de Paulus die Jezus vervolgd heeft, die ben ik ook, de Paulus die lid is van een Farizeesekte ben ik ook, die Paulus die lid is van een in Adam gevallen mensheid, ben ik ook. Zijn identiteit is gegroeid.

Dat kan alleen als wij de relatie met ons-zelf mogen baseren in de relatie die God met ons heeft in Jezus Christus. Alleen aan de voet van het kruis kunnen wij het zeggen: dat andere, dat ben ik.

Alleen dáár waar Christus ons met God verzoend heeft komt de ruimte vrij om te zeggen: - in het geval van de lustmoordenaar - „ja hier ben ik - ik erken dat ik dat andere, dat verschrikkelijke óók gedaan heb. Ik ben die éne mens die lijdt aan mijn falen, maar ook tegelijk dienstbaar ben aan de zonde”.

Maximum identiteit

Intussen: die beweging in de ontplooiing van onze persoonlijkheid die dan begint, stopt niet bij de kleine cirkel van onze individuele daden. Ze groeit daaruit. In Christus komt er ruimte vrij om te erkennen: ik ben lid van dit volk, dat zulke wreedheid aan hun huurvolk bewezen heeft, ik behoor bij deze familie - met een bekleet verleden, ik weet mij verbonden met dit ras, ook in wat het aan dat andere ras bedreven heeft. Dat noemde ik de groei van een minimum naar een maximum-identiteit.

Geen vlucht

Het is duidelijk: dat betekent geen vlucht meer wég uit de kerk en samenleving, maar juist een leven in diepe verbondenheid met kerk en samenleving. Want dat andere, dat ben ik.

Deze laatste zin is eigenlijk de ver-

taling van de Indische spreuk: „tat twam asi”. (vgl. H. Thielicke a.w. pag. 135). In India heeft die spreuk een pantheïstische zin. Toch zouden wij deze zin best kunnen dopen en hem, ontdaan van zijn pantheïsme tot lijfspreuk kunnen maken van deze door Christus mogelijk gemaakte groei van onze persoonlijkheid.

Tat twam asi

Dwars tegen het narcisme in, dat zich teleurgesteld terugtrekt uit de maatschappij (en/of de kerk) moest die spreuk onze lijfspreuk worden. Want het is een feit dat de structuren van de maatschappij en van de kerk een makro-kosmische afspiegeling zijn van wat er mikro-kosmisch in ons eigen hart zich afspeelt.

De hiërarchie in de kerk is een nauwkeurige uitstraling van de neiging tot hiërarchie in ieder mensenhart en de liberale maatschappij met zijn „recht van de sterkste”, evenzeer als de socialistische met zijn jaloerse „al het jouwe is mijne”, zijn wanstaltige vergroeiing in het groot van wat er aan kwaad leeft in mijn hart in het klein.

Afweermechanismen

Maar als dat zó is, dan begrijpen wij waarom allerlei afweer-mechanismen de vereenzelviging met die kerk en die samenleving en dat ras of volk in de weg staan.

Het is veel gemakkelijker om met bijv. Bismarck de staatspolitiek van de zondagse kerkgang te scheiden en ons terug te trekken op onze minimum-identiteit. Het is te pijnlijk om ons te vereenzelvigen met collectieve schuld en met zelfs de wandaden van onze voorouders. Het kan ook eigenlijk alleen aan de voet van het kruis. Staan wij daar, dan is dat de enige weg die wij in de groei van onze

GEBED (2)

Mevrouw van Dijken vertelde van vroeger: zij ging altijd naar de kerk, ook op de zondag vlak voor haar bevallingen.

Ze wist natuurlijk niet dat het de laatste zondag was voor de geboorte van haar kind, maar achteraf constateerde ze dat. Een prestatie, vond ik. Zij niet. Ze zei: Ik had er een dubbel genoegen van, want ten eerste prees iedereen me dat ik zo flink was, niks geen gezeur dat ik zo trouw was in de kerkgang. Die mensen wisten niet, dat ik graag naar de kerk ging, om er eens even uit te zijn. Mijn man had de zorg voor de kleintjes thuis en ik kon anderhalf uur rustig zitten; een beetje soezen. Maar daarvoor ging u toch niet naar de kerk, vroeg ik. Nee, zei ze, maar het kón wel, dat wegdromen, want onze dominee had de gewoonte om in het gebed een resumé te geven van zijn preek. Naar de preek zelf be-

Pastorale Notities

DOOR A. H. ALGRA MAASSLUIS

hoeft ik dus niet te luisteren; ik wist al waar het over ging en waar het op uit zou lopen.

Het is een eeuwenoude traditie dat de predikant voorgaat in gebed en een dominee wordt ook getaxeerd naar zijn gebedsgaven. „Dominee kan zo mooi bidden”. Twee weken geleden heb ik me in dit rubriekje al afgevraagd, of het gebed van een predikant meer vermag dan dat van een ander. Ik ben er zo langzamerhand ook niet meer zeker van, dat het de juiste gang van zaken is, dat de

dominee in de kerkdienst voorgaat in de gebeden. Hij is geneigd in het gebed te gaan preken. Zelfs de bidstonden en dankstonden voor het gebed bestaan in de regel uit een normale preek en een, in verhouding tot die preek, kort gebed. Geen biduur dus, als je het goed bekijkt. En waarom vind je in bijna elke gemeente een gebedskring? Men mist kennelijk iets in het „ambtelijk” gebed.

We moesten dat in de gemeente maar eens bespreken. Of het niet beter is, dat leden van de gemeente, mannen en vrouwen, ook jongens en meisjes, ons voorgaan in de gebeden.

Het past in de gedachtegang van Paulus: Telkens als gij samenkomt, heeft ieder iets.

Dan concentreert de predikant zich op de prediking. Dat is zijn ambt, zijn roeping. Maar als er gebeden wordt en gedankt, dan zit of staat hij gewoon tussen zijn medebroeders en zusters; hij hoort hun stem, hun smekingen, en bidt mee.

persoonlijkheid mogen en moeten gaan.

Van een minimum náar een maximum. Van die ene mens hier die dit éne zo goed kan en op dat andere zich beroemt, naar die totale mens die de last draagt van een gebroken huwelijk, een hebzuchtig volk, een uitbuitend ras of een inkomensgroep, die niets van zijn rechten prijsgeeft.

Pijn

Dat alles, dat ben ik. Ik? Ja - dat ben ik ook, zeg ik tenslotte, alleen omdat ik de pijn daarvan biddend kan kwijtraken en omdat ik weet dat aan de voet van het kruis ook nieuw leven opbloeit: de opgestane Heer houdt de visie levend op een samenleving die niet de afspiegeling is van onze negatieve identiteit, maar juist van mijn nieuwe „ik”, een samenleving die ook in haar structuren de gestalte zal dragen van Christus, onze Heer, de nieuwe mens. De opdracht die vanuit deze persoonlijkheidsgroei onontwikkbaar is, is het oprichten van tekenen van die nieuwe wereld in onze gebroken wereld in de kracht van de Geest.

Angst

Kortom: wij mensen uit de 20e eeuw hebben angst, wij koesteren afweer - en verdringsmechanismen, die ons

ervan weerhouden om ons-zelf te zijn en om ons-zelf in die maximale identiteit te herkennen, die wij hebben en zijn in een breed spectrum van bewuste en onbewuste relaties.

Aan ons-zelf overgelaten is het wellicht onze grootste angst dat wij gedetermineerd zijn dat al deze relaties ons bepalen in plaats van wij hen.

Wij voelen ons een speelbal van ouders, aanleg, maatschappij of ras - en uit die angst trekken wij ons terug op een heel schrale identiteit - ik ben, ja wie ben ik eigenlijk - ik ben alleen dat wat ik aankan en aardig goed doe - scheikunde of sport - vader van mijn kinderen of zoals ik mij hier en nu voel - de rest is mij een raadsel...

Door de kennis van Jezus Christus worden mijn angsten en onwil en verdringen verbroken. De geschiedenis die God met mij heeft en de relatie door Christus met Hem breekt mijn horizon open, geeft mij de mogelijkheid om gemeenzame schuld oprecht te erkennen, maakt mij vrij in al mijn relaties, neemt de angst weg gedetermineerd te zijn, er is een ongekende toekomst voor mij, maar het maakt mij ook verantwoordelijk: als ik al deze dingen ben en heel de wereld is immers van mij, dan moet ik er in al deze relaties iets van laten zien, dat ik van Christus ben en Christus van God is.

Genezing

Wie ben ik? „Ken u zelve” begon ik dit artikel. Wie ben ik? Ben ik die aardige jongen zoals mijn studiegenoten me kennen, of die mevrouw, die zoveel doet voor India, of die moeder die gek is op haar kinderen, of dat meisje dat zo goed viool kan spelen? Wie ben ik? Vul maar in.

Ik ben dat ja, maar ik ben nog veel méér: ongetrouwd, getrouwd, zwart of blank, duitser of engelsman - zakenman of leraar, enz. enz.

Maar wat ten grondslag aan al deze functies en relaties ligt: in dat alles ben ik door God gemaakt, van God vervreemd, door God gezocht, in dat alles ben ik door Hem vastgehouden en in dit alles en ondanks alles door Hem bemind. Dat weet ik door Jezus Christus die onze ziel geneest (Ps. 103).

Zonder die schat zou ik altijd vluchten in een minimum-identiteit. Met die schat kan ik de weg van het christendom gaan: die noodzakelijke groei naar een maximum-identiteit.

Kerklied en gemeente (5)

Gebruik

Nadat ik u de geschiedenis zo uitvoerig mogelijk beschreven heb, zal ik nader ingaan op het gebruik van het kerklied.

Zoals we uit de geschiedenis weten is er in ons land een periode geweest dat de psalmen betrekkelijk langzaam werden gezongen. Vanaf het midden van de 18e, in de 19e en zelfs tot in de 20e eeuw werden ze niet-ritmisch gezongen, wat ook langzaam was en later geleidelijk vlugger werd. Het oorspronkelijke tempo zal zeer waarschijnlijk levendig geweest zijn, maar zonder dat er van haast sprake was.

Vanuit de historie kunnen we niet stellen, dat de psalmen in een laag tempo gezongen moeten worden.

Ik denk dat we het daarover in onze kerken wel eens zullen zijn. Voor de lofpsalmen is zeker een levendig tempo gewenst en voor de boetepsalmen nemen we een iets gematigder tempo. Uit welke berijming we zingen in de erediensten bestaat wel onenigheid in de Ned. Geref. Kerken. In het hoofdstuk over de geschiedenis van het kerklied, schreef ik al over de berijming-1773 in die zin dat wij er toch geen genoegen meer mee moeten nemen. Het is mij een raadsel waarom er nog steeds kerken in ons vaderland zijn die deze onbijbelse berijming blijven zingen.

Laten wij als kerken hiermee breken

DOOR H. R. S. VAN DER VEEN HOOGVEEN

en er toe overgaan psalmen te zingen die dicht bij de bijbel staan en geen verouderd taalbeeld te zien geven. Ik heb genoegzaam aangetoond dat de psalmberijming die in het Liedboek voorkomt verantwoord is en dus ook door onze kerken gebruikt kan worden.

Verhogingen

In de berijming-1773 vindt men vele toevallige verhogingen. Ds Hasper, die in 1949 zijn psalmberijming uitgaf, (die praktisch niet ingevoerd is, omdat de teksten over het algemeen moeilijk zingbaar zijn, op de oorspronkelijke melodieën) liet alle verhogingen weg. Hij zou daarin gelijk hebben als de psalmen rond de 11e eeuw gecomponeerd waren. Als de melodieën na 1700 geschreven zouden zijn, hadden de componisten vele verhogingen neergezet. De melodieën van onze Geneefse psalmen zijn ech-

ter in een tijd ontstaan (de 16e eeuw) toen men kruisen plaatste, waar duidelijk een slot in zicht was.

Toch waren er al tendenzen waar te nemen, die wijzen in de richting dat er ook op andere plaatsen verhogingen werden toegepast terwille van de schoonheid.

De notatie in het Liedboek heeft in tegenstelling tot de berijming-1773, rekening gehouden met de praktijk van de tijd waarin de melodieën ontstaan zijn en geeft daar een goed beeld van.

Maar in veel gemeenten zijn we nog niet af van de onjuist gezongen verhogingen.

Voorbeelden:

- Ps 23 eerste en tweede regel, de voorlaatste noot (fis i.p.v. f), vierde regel, de derde, vijfde en zevende noot (fis i.p.v. f)
- 27 eerste en derde regel, de achtste noot (cis i.p.v. c)
- 30/139 eerste regel, de voorlaatste noot (fis i.p.v. f)
- 36/68 eerste en vierde regel, de voorlaatste noot (gis i.p.v. g)
- 47 vierde regel, de voorlaatste noot (gis i.p.v. g)

Redactie

Ir. A. W. Biersteker
T. Hoekstra
Drs. H. de Jong
Drs. P. J. van Kampen
Mr. dr. J. Meulink
D. W. L. Milo
Ds. E. R. Postma
Drs. W. G. Rietkerk

Adres van de Redactie:

Ds. K. Muller, Dovenetel 45,
8446 SH Heerenveen
Tel. 05130-20476

Kerknieuws / Uit breder kring

M. J. F. van der Wal
Brugakker 60-17
3704 RA Zeist
Tel. 03404-61525

- 60/108 tweede regel, de voorlaatste noot (cis i.p.v. c)
- 71 vierde regel, de zevende noot (gis i.p.v. g) vijfde regel, de voorlaatste noot (gis i.p.v. g)
- 80 eerste regel, de derde noot (cis i.p.v. c)
- 91 tweede en vierde regel, de vijfde noot (gis i.p.v. g)
- 94 tweede regel, de vijfde noot (gis i.p.v. g)
- 99 tweede regel, de vierde noot (cis i.p.v. c)
- 110 eerste regel, de tweede noot (fis i.p.v. f) derde regel, de vierde noot (fis i.p.v. f)
- 123 eerste regel, de voorlaatste noot (cis i.p.v. c)
- 126 tweede regel, de voorlaatste noot (cis i.p.v. c)
- 130 derde regel, de tweede noot (gis i.p.v. g)
- 135 derde regel, de voorlaatste noot (gis i.p.v. g)
- 136 eerste regel, de voorlaatste noot (cis i.p.v. c)
- 137 eerste regel, de zevende noot (gis i.p.v. g)
- 143 eerste regel, de vierde noot (gis i.p.v. g)
- 150 eerste, tweede, zesde en zevende regel, de voorlaatste noot (gis i.p.v. g)

U ziet dat er nogal wat verhogingen zijn die we moeten afleren. De organisten kunnen het beste in hun voorspel deze psalmen zonder verhogingen voorspelen. Nog beter zou het zijn als ze voor de dienst geoefend

zouden worden, waarbij een toelichting wordt gegeven.

Alle psalmen

Er wordt weleens gezegd, dat niet alle 150 psalmen zingbaar zijn. Dit is een grote misvatting. Door de onbekendheid van vele melodien denkt men ze niet te kunnen zingen.

Laten we er toch maar aan beginnen om alle 150 psalmen te leren. We kunnen er toe overgaan de psalm-bundel in z'n geheel af te werken, gewoon te beginnen bij psalm 1.

De oudtestamentische verbondslieden zijn het waard om door ons allemaal gezongen te worden tot eer van onze God.

Nog te veel komt in onze erediensten voor dat men van een psalm één vers opgeeft. Dit is een onverantwoord gebruik van het kerklied, omdat vooral de psalmen als gehelen dienen te klinken, vanwege het sterke verband tussen de verzen onderling. Het behoeft geen bezwaar te zijn een psalm vaker in de dienst op te geven om zo meerdere verzen te kunnen zingen.

We moeten er de tijd voor durven nemen, want alle gemeenteleden hebben een verkondigende taak. Dat is niet alleen voor de voorganger weggelegd. Ik schreef reeds over de toepasbaarheid van beurtzang in 't geval van veel verzen.

Ook dat kunnen we in onze kerkelijke praktijk gaan beproeven. Laten we een feest van onze erediensten maken en ook de kinderen bij de beurtzang betrekken.

Gezangen

Ik onderschrijf het standpunt van ds Waagmeester, dat de gemeente van Christus niet alleen psalmen, maar ook gezangen mag zingen. En dan behoeven we geen genoegen te nemen met de bundel-Enige Gezangen (de 29 gezangen).

Zoals u al wel duidelijk is geworden, krijgen we uit het Liedboek een beeld van de zingende kerk van alle tijden, waar wij ons bij aansluiten.

In onze gemeenten behoeven we ons niet direkt te houden aan de selectie van „de” 160 gezangen. Gelukkig wordt er naar uitbreiding van dit aantal gestreefd. Hoewel ik de goede bedoelingen omtrent de werkzaamheden van de gezangencommissie niet in twijfel trek, wil ik toch een enigszins andere weg inslaan.

Een Landelijke Vergadering of Synode spreekt uit dat de kerken de vrijheid hebben om uit het Liedboek te zingen. Er wordt door deze vergadering niet geselecteerd.

De gemeenten zijn mans genoeg om dat zelf te doen. U werpt tegen dat gemeenteleden daartoe niet in staat zijn.

Voorstel: de kerkeraad benoemt een groep gemeenteleden dat zich bezig gaat houden met zaken rond het kerklied. Dat gaat niet maar zo, zegt u. Welnee, er dient gestudeerd te worden. De groep verzamelt materiaal. Ik verwijs naar het eerste deel van dit

artikel over de geschiedenis van het kerklied.

Men kan voor meer informatie terecht bij de prof. dr G. van der Leeuwstichting te Amsterdam, die al heel wat baanbrekend werk heeft verricht op dit gebied. U kan tegenwerpen dat er gemeenten zijn die de mensen er niet voor hebben.

Hebt u er bezwaar tegen om bij gezangencommissies van andere plaatselijke kerken uw licht op te steken die al meer vorderingen op dit gebied hebben, of bij de liturgische werkgroep te Eindhoven?

Tot nu toe laten veel gemeenten zich van bovenaf opleggen wat er gezongen mag worden in de eredienst, maar men dient vooral aan de basis zelf te werken. Ik denk dat dit in sommige gemeenten al gebeurt en hoop dat 't in andere gemeenten ook op gang komt.

Organisten en/of cantores zullen in deze werkgroepen vertegenwoordigd zijn, vanwege hun leidende functie in de eredienst. Liedboekgezangen worden geregeld in Opbouw besproken door de Liturgische Werkgroep te Eindhoven. Als studiemateriaal is het op zichzelf bruikbaar.

De criteria die gelden voor de beoordeling van de liederen worden onder iedere bespreking vermeld.

Toch moeten we deze benaderingswijze omtrent het kerklied maar niet klakkeloos overnemen. Ik noem enkele belangrijke redenen. De volgorde waarin de gezangen besproken worden, is gekozen volgens de nummering van het Liedboek.

Ik zou liever zien dat men rekening hield met het kerkelijk jaar, om zodoende te vermijden dat b.v. paasliederen in de zomertijd aan de orde komen.

Kerkliederen kunnen evenmin besproken worden zonder dat er sprake is van een historische achtergrond, om er niet te gauw een negatief oordeel over te vellen. De criteria worden wat overtrokken. Er wordt te veel gecijferd. De maatstaven die men aanlegt zouden teruggebracht kunnen worden tot: goede tekstinhoud met dichterlijke zeggingskracht en een melodie die daar direkt bij aansluit.

Verantwoord gebruik

Hoe komen we nu tot een verantwoord gebruik van het kerklied in de samenkomst der gemeente? Allereerst wijs ik op het grote belang van de voorbereiding, die niet alleen beperkt moet blijven tot de voorganger. In de praktijk gaat het veelal zo toe: de dominee kiest de tekst voor de prediking en past zijn liederen daar bij aan. Pas op zondagmorgen weet de gemeente en (soms ook de organist) wat er gezongen wordt.

Dit komt de kerkdienst niet ten goede. Eigenlijk zou de hele gemeente er aan te pas moeten komen. Maar dat is praktisch onmogelijk. Enkele mensen nemen de taak van de uitvoering van de kerkdienst over. Dat zijn de voorganger, de organist/cantor en enkele belangstellende gemeenteleden die een team gaan vormen. Zij stellen een lees- en zingrooster

op, waarop de psalm en het gezang van de zondag volgens het kerkelijk jaar voorkomen, aangevuld met liederen die de schriftgedeelten en de prediking beamen. De gemeente wordt tijdig op de hoogte gebracht van wat het team heeft uitgewerkt voor de eredienst, zodat de gemeenteleden zich alvast in de lezingen en de liederen kunnen verdiepen. Voor de aanvang van de dienst worden onbekende psalmen en/of gezangen ingestudeerd door de gemeente met behulp van de organist/cantor en 't liefst met inschakeling van een cantorij, die moeilijk zingbare liederen voorzingt. De cantor geeft enige informatie over het lied.

Het draait hierbij om:

- Welk bijbels fundament bezit het.
- Waar is het in de geschiedenis te plaatsen, met het oog op begeleiding en tempo.
- Hoe is de relatie tussen woord en toon.
- Welke plaats moet het toegekend worden in het kerkelijk jaar.
- Moeilijkheden die kunnen voorkomen n.a.v. tekst, melodie, maat en ritme.

Zo wordt het muzikaal gebeuren in de kerkdienst niet alleen een zaak van „deskundigen”, maar van heel de gemeente. Het kerklied verdient ons aller aandacht. Laten we de handen in-een slaan, opdat Gods daden in Christus niet alleen op oude, maar ook op nieuwe wijze bezongen worden.

Stichting voor Jeugdzorg en Maatschappelijk Werk

We ontvingen het jaarverslag 1983 van de Stichting voor Jeugdzorg en Maatschappelijk Werk.

Uit het verslag komt helder naar voren de nog steeds toenemende omvang van dit binnen onze kerken zo noodzakelijke en vruchtbare werk. Uiteraard heeft deze ontwikkeling ook financiële consequenties, reden waarom een niet onbelangrijke verhoging van de hoofdelijke omslag moest worden doorgevoerd.

Omdat het hier de facto gaat om een diaconale zorg van de eerste orde binnen de kerken van Christus zou het, en hier citeer ik uit het jaarverslag: „niet juist zijn als deze gezamenlijke diaconale taak in gevaar komt, doordat enkele kerken, die, wat de hulpverlening betreft, in een gunstige positie verkeren, minder bijdragen dan voor instandhouding van de Stichting noodzakelijk is”.

Ook hier geldt het Schriftwoord: „Draagt elkanders lasten en vervult also de wet van Christus”.

Door de krappe financiële positie van de Stichting heeft het bestuur gemeend, mede gelet op de geringe bezetting van het gezinshuis te Apeldoorn - welke een permanent karakter blijkt te dragen - te moeten sluiten. Juist omdat het hier gaat om de opvang van kleine kinderen werd dit besluit node genomen en zijn de gevolgen van ingrijpende betekenis voor de continuïteit van het werk.

Voorzoveel deze activiteiten nodig blijven, worden zij thans op andere wijze zo goed mogelijk vervuld.

Ter nadere informatie omtrent het werk van de Stichting geef ik nog het volgende citaat:

„Sinds korte tijd is de commissie Maatschappelijk Werk aangevuld met een psychiater, de heer A. van Langeveld te Castricum. De medewerking van de heer van Langeveld betekent niet dat de Stichting nu voortaan ook psychiatrische hulp kan bieden. Deze hulp kan zich niet verder uitstrekken dan tot het geven van advies en verwijzing.

Naast de hulpverlening neemt inmiddels ook het toerustingswerk een belangrijke plaats in onder de activiteiten van de Stichting. In de loop van 1984 zal aan de huidige aanvragen om een cursus te beleggen kunnen worden voldaan. Soms blijkt er behoefte te bestaan aan een vervolgcursus, soms ook aan gespecialiseerde cursussen voor leidinggevers bij het Jeugdwerk, bijbelstudie- en catechisatiegroepen. Het bestuur bekijkt de mogelijkheden tot het verlenen van deze hulp aan de kerken.

Mevrouw Kaldewey en de heer van Riessen zijn bereid, samen met een bestuurslid, in de meeste gevallen in de plaatselijke kerken te komen vertellen over het werk dat zij doen. Het bestuur is blij dat hiervoor steeds meer belangstelling bestaat. Een goed contact tussen de kerken en de Stichting acht het bestuur essentieel voor de vervulling van zijn taak: de kerken bij te staan in haar diaconale arbeid.”

Voor inlichtingsavonden kunt u contact opnemen met de secretaris, de heer C. Geerse te De Bilt, tel. 030-763227.

Financiële steun kan geboden worden door uw bijdrage over te maken op postgirorekening nr. 2078430 ten name van penningmeester K. van der Toorn, Ahornlaan 3 te Apeldoorn of A.B.N. Bank, rek.nr. 53.11.26.056, ten gunste van Stichting voor Jeugdzorg en Maatschappelijk Werk van de Ned. Geref. Kerken te Apeldoorn.

De houding van het oude Israël tegenover mensen met een geestesziekte

Hoe was de houding van het oude Israël tegenover mensen die zwakzinnig waren of psychiatrische ziektebeelden vertoonden? Twintig jaar geleden verscheen er in het „Israël Annual of Psychiatry” een artikel dat zowel gebaseerd werd op gegevens uit het Oude Testament als op de Talmud. Geen recent artikel, niettemin lijken deze gegevens nog steeds van belang. Daarom een samenvatting in „Opbouw”.

De Bijbel (O.T.)

In het Oude Testament treffen we begrippen aan als dwaas, waanzinnig, redeloos, verstandloos, onverstandig. In Hosea 9 : 7 lezen we bijvoorbeeld: „Dwaas is de profeet, waanzinnig de man des geestes, wegens de grootte uwer ongerechtigheid”. Zie verder b.v. Psalm 92 : 7, Jeremia 5 : 21 en Spreuken 14 : 15.

Veel meer in de context van psychiatrische ziektebeelden kunnen we een aantal teksten in het eerste boek van Samuël plaatsen. Denk b.v. aan David in Gath: „Daarom stelde hij zich in hun tegenwoordigheid aan als een waanzinnige en gedroeg zich als een razende; hij bekrabbelde de deurvleugels van de poort en liet het speeksel in zijn baard lopen” (1 Samuël 21 : 13). Hoewel het hier gaat om gefingeerde krankzinnigheid, moet het beeld dus in zijn tijd al bekend zijn geweest. Vergelijk ook de reactie van Achis, de koning van Gath, op Davids gedrag: „Heb ik gebrek aan krankzinnigen, dat gij mij deze gebracht hebt om bij mij uit te razen?”. Bekend is ook de geschiedenis van koning Saul (zie o.a. 1 Samuël 16 : 14-23). Verder kan verwezen worden naar teksten als Deuteronomium 28 : 28, Zacharia 12 : 4, Daniël 4 : 33 (Nebukadnezar).

De Talmud

In de Talmud blijkt het woord 'shoteh' (idiot) meestal zowel zwakzinnige mensen als psychiatrische patiënten te omvatten. Slechts één tekst maakt onderscheid: „De dove, de idiot, de blinde of de krankzinnige vrouw”. (In Nederland werd dit onderscheid tot aan het begin van de 20e eeuw ook nog maar weinig gemaakt. - H.A.)

In enkele teksten uit de Talmud wordt de vraag gesteld wie er 'idiot' is. Het antwoord luidt: „Hij die er 's nachts alleen op uittrekt, slaapt op de begraafplaats en zijn kleren verscheurt”. Opvallend is het verband dat bij alle omschrijvingen wordt gelegd met het veel vertoeven op begraafplaatsen (vgl. ook het Nieuwe Testament, o.a. Mattheüs 8 : 28). Zijn een profeet of een koning die hun klederen scheuren 'dus' geestesziek? Nee, want de Talmud plaatst een in-

DOOR H. ALGRA DEN HELDER

teressante kanttekening: wanneer de genoemde gedragingen zich tegelijkertijd voordoen. Ieder gedrag kan op zichzelf genomen een logische verklaring hebben! Andere woorden in de Talmud die een verband suggereren met een geestesziekte zijn: ledigheid, onnozelheid en domheid.

Problemen bij de diagnostiek

Het is niet zondermeer mogelijk om voornoemde omschrijvingen te classificeren overeenkomstig de moderne diagnostiek. De schrijvers leefden in verschillende tijden en interpreterden verschijnselen volgens de medische kennis van hun tijd. Een ander probleem wordt veroorzaakt door de mogelijkheid dat er in de oudtestamentische tijd andere vormen van geestesziekte bestonden dan in onze tijd. Er moet dus op basis van gegeven omschrijvingen een interpretatie gemaakt worden. In de volgende gedeelten enkele situaties die volgens onze huidige kennis te maken kunnen hebben met geestelijke stoornissen.

Zelfdoding

In het Oude Testament vinden we 4 bekende teksten waarin sprake is van zelfdoding: bij Simson (Richteren 16), Zimri (althoewel hier wel wordt betwijfeld of er sprake is van zelfdoding; 1 Koningen 16 : 18), Saul (1 Samuël 16 : 14) en bij Achitofel (2 Samuël 17 : 23). Behalve bij Zimri is er steeds sprake van een eervolle begrafenis. In 2 Samuël 2 : 5 worden de mannen van Jabes toegesproken: „Weest gezegend door de HERE, omdat gij aan Uw heer, aan Saul, deze liefdedienst bewezen hebt en hem begraven hebt”.

De Talmud is niet zo vanzelfsprekend als het gaat om eerbetoon voor iemand die de hand aan zichzelf geslagen heeft. Er wordt zelfs geschreven dat er over hem niet geweend mag worden. Er wordt echter wel on-

derscheid gemaakt: in een toestand van verstandsverbijstering of in het geval van krankzinnigheid verdient zo iemand dezelfde begrafenis als andere mensen. De 'straf' geldt dus alleen mensen die niet geestesziek waren toen ze zichzelf doodden.

Wisselend stemmingsbeeld

De toerekeningsvatbaarheid komt ook ter sprake als er wordt geschreven over mensen met een wisselend stemmingsbeeld (b.v. 'maanziekte'). Het bekendste voorbeeld uit het O.T. is Saul (zie 1 Samuël 16 : 23); mogelijkerwijs zouden we in onze tijd kunnen denken aan een manisch-depressief stemmingsbeeld met paranoïde verschijnselen. De Talmud verklaart deze mensen in hun 'goede perioden' toerekeningsvatbaar. „Hij die soms krankzinnig is, en soms gezond, heeft - als hij gezond is - dezelfde rechten als alle andere mensen”. Dit legt uiteraard een zware verantwoordelijkheid op de schouders van de getuigen. Zij moeten beoordelen of de persoon in kwestie toerekeningsvatbaar is.

Bescherming

Dat geesteszieke mensen recht hebben op bescherming komt tot uiting in een aantal Talmud-teksten. Een geesteszieke vrouw wordt beschermd: „Een gezonde man die met een gezonde vrouw, die later geestesziek wordt, is getrouwd, mag niet van haar scheiden”. In een rechtszaak verdient een krankzinnige bescherming; hier moeten de rechters zorg voor dragen. Dat dove mensen en geesteszieke mensen geen handel mogen drijven heeft te maken met dezelfde rechtsbescherming: al te gemakkelijk zouden zij de dupe kunnen worden van anderen die misbruik maken van hun toestand. Mensen met psychiatrische ziektebeelden en zwakzinnige mensen worden ook niet aansprakelijk gesteld voor de schade die zij anderen toebrengen. Overigens belemmeren geesteszieken het kunnen uitoefenen van het priesterschap. Iemand die slechts één maal een epileptisch insult heeft gehad is voorgoed uitgesloten van dit ambt.

Waarheen?

Hoe werden mensen met geestelijke stoornissen 'behandeld' in de Oudtestamentische wereld? Dit is niet duidelijk; aannemelijk is echter dat zij vaak buiten de bewoonde wereld verbleven, gedwongen of als vrije keuze. Een tekst in het O.T. die hier iets over zegt gaat over een niet-joodse situatie: Nebukadnezar. Hij werd niet gevangen gezet, maar bleef uit de buurt van het volk. Mogelijk

werd dit ook als straf gezien; er kan ook sprake zijn van een 'speciale behandeling' van een hooggeplaatst persoon. In Jeremia 29 : 26 lezen we dat een ieder die waanzinnig is en zich als profeet voordoet in blok en halsijzer moet worden gezet. We moeten bij dit begrip 'waanzinnig' echter niet denken aan het beeld dat wij van een geestesziekte hebben (al werd er in de O.T.-tijd wel een vergelijking gemaakt tussen het gedrag van profeten en wat wij nu noemen: uitingen van psychiatrische ziektebeelden).

Konklusie en vergelijking

In de visie van het oude Israël op geesteszieken wordt onderscheid gemaakt tussen beelden waar de mens geen actieve rol heeft gespeeld (erfelijkheid, lichamelijke handicaps) en ziektebeelden waar men a.h.w. zelf de hand in heeft gehad (vervuiling, ledigheid, ongewenste seksuele relaties). De diagnose 'geestesziekte' leidde nooit zondermeer tot een negatieve houding (althans: op schrift). Ieder geval werd afzonderlijk beoordeeld. Ook ging men ervan uit dat in een aantal gevallen genezing mogelijk was. De visie van de vroeg-joodse bronnen op deze ziektebeelden is minder bevooroordeeld dan in latere bronnen het geval was. Er zou gesproken worden van een progressieve en optimistische visie.

De vroeg-joodse omschrijving van geesteszieken wijkt af van die van omringende landen. Zo werd bij de Grieken alsnog de hand afgehakt als iemand zichzelf gedood had. Anderzijds zag men hallucinaties en epileptische toevallen als uitingen van de godheid, hetgeen in geen enkele joodse bron als mogelijkheid wordt gesuggereerd.

Over het algemeen kan gesteld worden dat de houding die spreekt uit vroeg-joodse bronnen (O.T. en Talmud) van de vooronderstelling uit gaat dat God de mens heeft gemaakt en dat deze naar Zijn Beeld geschapen blijft, ook als hij geestesziek is.

Tenslotte

Tot zover deze samenvatting van het artikel uit het Israël Annual of Psychiatry. Hoewel er enige kanttekeningen te plaatsen zijn wat betreft de exegese van Bijbelteksten en er ook enkele gedeelten zijn weggelaten, meen ik het hierbij te mogen laten. De houding die in de vroeg-joodse literatuur naar voren komt ten opzichte van mensen die 'anders' zijn is ook in onze tijd van groot belang. Dat 'bescherming' in latere eeuwen leidde tot isolement, opsluiting, doet aan de positieve grondtoon van deze vroege zorg voor het lot van mensen die „anders” zijn niets af.

„The attitude of the ancient Jewish sources to Mental Patients”, door J. P. Hes en S. Wollstein.

In: Israël Annual of Psychiatry and Related Disciplines, 1964, blz. 103-116.

Na Jeruzalem, Judea en Samaria...

Achter op schema

Eens sprak ik met een zendeling die jarenlang in Oost-Azië gewerkt had. Een man met ruime ervaring.

Hij vertelde me een verhaal dat me is bijgebleven. Een aantal zendingen besprak met elkaar de perspectieven voor zendingswerk. Ze bleken pessimistisch.

De Grote Opdracht was nog steeds niet uitgevoerd. En Christus was nog niet teruggekomen. Al gauw bleek hem dat ze die twee zaken met elkaar in verband brachten. Christus was nog niet teruggekomen, omdat de Kerk de opdracht tot de eind der aarde te gaan nog niet had uitgevoerd.

Hij vroeg hen of ze meenden dat de Here in feite op zijn schema achter lag. Dat geloofden ze stuk voor stuk. Hij vroeg ook of ze meenden dat onze menselijke laksheid en een gebrek aan evangelische ijver Hem in feite in zijn plannen had vertráágd en ook dat geloofden ze. Waarop hij hun zei: „Ik geloof niet dat de Almachtige God Zijn plannen ooit door ons laat vertragen of bespoedigen.”

Remmend

Daarmee is iets wezenlijks aan de orde. Kunnen wij het of kunnen wij het niet, God remmen? Ik ben ook geneigd te vinden dat het niet kan. Daar moet wel iets aan worden toegevoegd, dunkt me.

Het is mogelijk - en het is ook gebeurd - dat mensen zó het accent legden op Gods soevereine handelen dat ze niet wisten hoe ze daarin zélf een rol konden spelen. Bekend is het verhaal van een der vroegste protestantse zendingen, William Carey, die rond 1790 een zeer gezegend werk in India heeft mogen verrichten. Hij voelde zich al tijden intens bewogen met het lot van de mensen in dat grote land, maar werd in zijn eigen Engeland te verstaan gegeven: „Als het God behaagt de heidenen te winnen, zal Hij dat wel doen zonder uw hulp of de onze.” Zo'n visie is niet altijd buitengewoon stimulerend om er dan zelf op af te gaan! Men kan zich afvragen of de apostelen het zo zouden hebben gezegd. Als Carey het zo had gezien, was hij nooit gegaan. Kennelijk heeft het God behaagd werk in India te doen. En Hij gebruikte Carey die zich niet liet remmen...

Ook is het zo, en dat is een tweede punt, dat deze zendingen ermee zaten dat Christus niet was teruggekeerd. Het was een probleem voor hen, zoals het ook problematisch was dat de Zendingsofdracht nog niet was uitgevoerd. Het waren gedreven mensen. Gedreven mensen moeten ervoor zorgen dat ze geen achterna-gezeten mensen gaan worden; gedrevenheid kan je gaan opjagen. Mensen die zo'n gedrevenheid missen doen er echter wijs aan zich niet te gauw een (negatief) oordeel aan te matigen. Iemand kan een visie hebben, die niet in alle opzichten valt over te nemen. En toch, wie weet, is

DOOR P. J. VAN KAMPEN ZEIST

hij of zij in die gedrevenheid dichter bij het hart van de Here dan gedegen theologisch oordelende toeschouwers aan de zijlijn.

Kennen we dat gevoel?

De vraag dan is: zitten wij ermee dat de eind der aarde nog niet bereikt zijn? Is dat voor ons een pijnlijke zaak, zoals Paulus het als smart ervoer dat zijn volksgenoten de gekomen Messias niet aanvaardden? (Rom. 9:1 vv.). Kennen wij iets van die bewogenheid die Christus had, toen Hij een menigte herkende als in nood. Ze hadden een herder nodig en er was er geen geweest, tot dan toe. (Mattheüs 9:36).

Tegenwerpingen

Natuurlijk is, op dit punt aangekomen, ruimte voor allerlei opmerkingen. Ik noem er een paar. Voor de vroege christenen was het niet allereerst gehoorzaamheid aan een bevel, maar een innerlijke drang om het wonderbaarlijke van Christus' verlossing iedereen kenbaar te maken. Paulus' uitspraak dat hij van iedereen een schuldenaar is, valt niet te begrijpen, als het alleen om een bevel gaat dat moet worden uitgevoerd. (Romeinen 1:14). Wie het uitstekende boek van Michael Green leest, *Evangelieverkondiging in de eerste Eeuwen* (Telos-uitgave) merkt hoezeer die drang destijds aanwezig was. (Het is goed om dat boek aan te schaffen: wat kun je er véél in vinden om te overdenken!)

Ook is het mogelijk dat je de zorg voor de hele wereld op je schouders neemt. En dat kan je niet - en het is al gedaan, door een Ander. Het gevaar van aktivisme, van letten op aantallen bekeerlingen, van zoeken naar een plaats met goede oogst, het kan allemaal gebeuren. Bovendien hebben we geen belofte ontvangen dat iederéén het Evangelie zal aanvaarden...

Misschien is het allemaal waar. En toch. Toch kunnen we heel kleinburgerlijk zijn. In ons keurig theologisch-verkavelde Nederland hebben we ons boeltje op orde. Ons erf is aangeharkt; we kunnen alles vinden, we hebben alles op een rijtje. Maar in de rest van de wereld stormt het, liggen de lijken op straat. Is geen brood te krijgen, niet voor de maag en soms ook niet voor het hart... Een kerk die niet bewogen is faalt niet alleen in haar getuigenis, misschien faalt ze ook wel in haar wézen...

Kijk eens om

Wie gaat letten op de geschiedenis van de zending, zal dingen zien die niet alleen maar gerust stellen of bevallen. Wat vinden we ervan dat de Rooms-katholieken zoveel eerder in de Hervormingstijd grootscheeps zending zijn gaan bedrijven dan de Protestanten? (Natuurlijk, daar zijn best redenen voor aan te voeren, ook wel deugdelijke, maar het feit ligt er.) De paters Jezuïeten hadden bijna 2 eeuwen zendingswerk achter de rug voordat de eerste Protestantse zendeling verscheen.

Wat vinden we ervan dat geen enkele groep mensen in de geschiedenis zoveel aan missionering heeft gedaan als de monniken? Twaalf eeuwen lang - van de late Oudheid tot de 18e eeuw toe - waren zij zo ongeveer de énigen. Wij hebben zo onze gedachten over monniken - en heel wat ervan is ongetwijfeld juist - maar er is ook deze kant.

Ook moeten we toegeven dat met name Britten en Amerikanen voor een enorm stuk protestants zendingswerk hebben zorggedragen. Wij Nederlanders hebben daar niet buitengewoon in vooraangelopen, al mag men ook zeggen dat we gelukkig niet zijn achtergebleven.

Hoofdpijnen

Voor wie de grote lijnen van de zendingsgeschiedenis bekijkt, doemt een aantal interessante contouren op; althans zo is het mij vergaan.

In de eerste vijf eeuwen (pak weg) wordt het hele Romeinse Rijk bereikt. Dan komt er een kentering. Van 500 AD tot het jaar 1000 wordt on-

geveer de helft van de Christelijke wereld (aardrijkskundig gezien) veroverd door de Islam. Wég de herinnering aan Athanasius, Cyprianus, Origenes, Tertullianus, Polycarpus, Ignatius, Augustinus. Wég de kerk van de meeste belangrijke vroege kerkvaders. Hoe heeft dat kunnen gebeuren?

Tegelijkertijd echter de kerstening van heel Europa. Verlies in Zuid-Oost en Zuid, winst in Noord en Noord-Oost. De germaanse en slavische volkeren aanvaarden het Evangelie.

Geweldige uitbreiding van het Evangelie in de richting van India en China. Maar het hele werelddeel Afrika (en het nog niet ontdekte Amerika en Australië) worden niet bereikt.

1000-1500

De Middeleeuwen worden halverwege gespleten door de Kruistochten. Met het zwaard in de hand wordt gestreden tegen de Moslims, de ongelovigen die het Heilige Graf onteren. Slechts een enkeling wil de geestelijke strijd ook géestelijk strijden. Het accent ligt op confrontatie met de Islam. Franciscus van Assisi bereikt Egypte en preekt voor de heerser aldaar. Raymundus Lullus, een latere volgeling, leert arabisch, leest de Koran, bestudeert de moslim-dogmatiek en wetenschap. Hij wordt op hoge leeftijd door een menigte gestenigd, bij Tunis.

De hoge vlucht van zendingswerk in China, Mongolië en India is onderhevig aan een kentering. De rest van Azië wordt nog niet bereikt.

Tussen 1000 en 1500 moet men spreken van teruggang. Christendom is een Europese aangelegenheid.

1500-1700

In de Hervormingstijd en de twee eeuwen die erop volgen zijn het de Jezuïeten, die uitgaan. Zuid-Amerika, zojuist ontdekt, maar ook Noord-Amerika (niet erg grootscheeps). En Oost-Azië: de Filippijnen, China en Japan. De methoden van deze Jezuïeten zijn lang niet altijd even geweldig, maar hun moed is onmiskenbaar. Ze doen heel wat in China en Japan; de Filippijnen zijn er nog steeds een katholiek land van. Protestants zendingswerk is er in die tijd nagenoeg niet geweest.

En dan...

En dan opeens, rond 1700, die eerste ritselingen. Piëtisten gaan naar Indië. Leden van de Broedergemeente vertrekken naar Groenland, Noord-Amerika en Afrika.

Het eerste tijdvak

Dan komt rond 1790 een tijdperk dat men in het engelse taalgebied „The First Era” noemt, het eerste grote protestantse zendingstijdperk. En zoals steeds, begint zoiets met een gedachte, met visie. En zo'n visie krijg je kennelijk in gebed, in het ernstig zoeken van de Here. In korte

tijd zijn er zendingsgenootschappen in Engeland, Schotland, Nederland, de Verenigde Staten. Een visie slaat aan. Nieuwe continenten komen binnen het vizier. En nieuwe mensen om te gaan.

Wie zijn de *nieuwe zendingen*? Onder andere de vrouwen. „De invloed van Carey”, zegt het al eerder geciteerde *Perspectives on the World Christian Movement*, „bracht een aantal vrouwen in Boston ertoe zendingsgebedsgroepen voor vrouwen te starten... Na enige jaren begonnen vrouwen naar het zendingsveld te gaan als onafhankelijke zendingen. Tenslotte begonnen rond 1865 alleenstaande vrouwen zendingsorganisaties voor vrouwen die... alleenstaande vrouwen als zendingen uitzonden en die ook aan het thuisfront uitsluitend uit vrouwen bestond.” (169).

Maar ook *nieuwe continenten*. Allereerst Afrika. Opnieuw citeer ik: „Een (kenmerk van die periode) is de wonderbaarlijke manifestatie van liefde en zelfopoffering bij degenen die uitgingen. Met name Afrika was het werelddeel dat zijn duizenden versloeg. Alle pogingen om tot Afrika door te dringen waren vóór 1775 volkomen mislukt... Aan de vooravond van dit Eerste Tijdvak was geen zending meer in leven, van welke kerkelijke snit ook. De afschuwelijke statistieken van schier onvermijdelijke ziekte en dood, die die jaren van waarlijk moedige zendingswerkers kwelden - of feitelijk nalieten te kwellen! Na 1790 gingen ze uit in wat men haast „zelfmoord-akties” moet noemen. In geen enkele andere periode, en voor geen enkele ander zaak, is ooit zoiets gebeurd. In de eerste 60 jaar van dat tijdvak

heeft nagenoeg geen zending langer dan twee jaar na aankomst in Afrika geleefd... Ik vraag me af of wij dat in onze tijd nog zouden doen, als we wisten dat jaar in jaar uit jonge mensen gingen met een 95% zekerheid dat ze hun roeping geen jaar zouden overleven...” (169).

Het tweede tijdvak

Na 1865 krijg je, volgens sommige deskundigen, een tweede tijdvak. Nu niet meer alleen de rand van de continenten, de kust. Nee, nu verder, het *binnenland* in. Hudson Taylor sticht The China Inland Mission. (Deze organisatie heeft tot nu toe meer dan 6000 werkers in dienst gehad.) En de meesten zaten inderdaad in de binnenlanden van China. Er was een nieuwe visie, en kennelijk ook behoefte aan nieuwe organisaties. In korte tijd ontstonden wel 40 nieuwe organisaties. En wat was het doel? Nieuwe grenzen bereiken. Sudan Interior Mission, Africa Inland Mission, Heart of Africa Mission, Unevangelized Fields Mission, Regions Beyond Missionary Union. Steeds ging het om „interior”, de binnenlanden. En in het laatstgenoemde geval (in Nederland heet ze de NEZU) ging het om streken waar nog niemand geweest was. Dáár moest men heen!

De zendingen van deze „tweede Era” hebben een ongelooflijk werk mogen verrichten. Overal ontstonden nieuwe kerken; de inheemse kerken werden een feit van groot belang. In die vorige eeuw is „zending” als protestants verschijnsel zo belangrijk geworden dat de meerderheid van de werkers nu van protestantse komaf is.

Het derde tijdvak

En dan begint zo rond 1930 de gedachte te komen: moeten we niet gaan afbouwen? Het werk kan binnenkort worden overgelaten aan de nu gegroeide zusterkerken (niet meer „dochterkerken”!).

In die zelfde tijd ontstaat een derde tijdvak; althans zo ziet een aantal zendingswerkers het. De *landen* waren bereikt: de kust en het binnenland. Maar *niet elke bevolkingsgroep*. Het accent ligt nu op „peoples”, op bevolkingsgroepen. Wie over „niet bereikte volkeren” wil lezen, kan kijken naar het werk van bijvoorbeeld de Wycliffe Bijbelvertalers. Kleine groepjes mensen, in het oerwoud, moeten ook in hun eigen taal het Woord kunnen horen.

Allerlei zendingen willen die vele duizenden „peoples” bereiken. Men onderscheidt nu 16.750 „volkeren”, stammen, groepen met een eigenaardige en afgesloten identiteit. En de vraag is: wie bereikt die?

Nooit heeft men het Evangelie zo konsekwent naar *alle* volkeren willen brengen. Althans, het is *in theorie* al naar hen gebracht; alleen de praktijk laat op zich wachten.

Even teruggaand naar het begin. Laat de Here op zich wachten, omdat wij de taak niet hebben uitgevoerd? Wie het antwoord weet (met zekerheid) mag het zeggen. Kan echter - los van dat alles - het wáár zijn wat ik in het al geciteerde boek las: „dit móet en kan het laatste tijdperk zijn”? (176).

Kerknieuws

Heerenveen

Het adres van de Nederl. Geref. Kerk is met ingang van heden: Postbus 207, 8440 AE Heerenveen.

Regio Kampen

We citeren o.m. uit het persverslag van de Regio Kampen op 15 maart 1984 te Emmeloord:

Ter vergadering is aanwezig br. H. J. Bruins, lid van de kerk van Kampen, om praeparatoir geëxamineerd te worden. Daartoe zijn de vereiste papieren ter tafel. Br. Bruins doet eerst een preekvoorstel over Mattheüs 26: 6-16. Het examen wordt daarna voortgezet: eerst met een gesprek over dit preekvoorstel; daarna uitleg Oude Testament (Jesaja 55) en Nieuwe Testament (Lukas 22); geloofsleer (Heilige Schrift en Kerk); en tenslotte bijbelkennis (naar aanleiding van het boek Ruth).

De vergadering besluit, gehoord het examen, met blijdschap kand. br. H. J. Bruins beroepbaar te stellen in het midden der kerken. Hij woont Vloeddijk 145 te Kampen. Br. Bruins wordt Gods zegen toegewenst.

Jongeren-weekend over Prediker

Van 6 tot 8 april a.s., van vrijdag-

Administratie

Administratie-adres:

Kon Wilhelminalaan 38
3956 TD Leersum
Tel. 03434-54288

Abonnementen:

Het aanvragen of opzeggen van abonnementen: uitsluitend bij de administratie. Abonnementen kunnen ieder moment ingaan, doch slechts per 31 december eindigen. Opzeggen uiterlijk tot 15 nov.

Abonnementsprijs:

f 45,- per jaar of f 24,- per halfjaar.
Buitenland f 55,- per jaar of f 70,- per luchtpost.
Gironr. 404945 t.n.v.
Geref. Persver. Opbouw,
Brabantlaan 122
2101 SK Heemstede
Tel. 023-285825

Advertentieprijs:

40 ct. per mm.
familieberichten 35 ct p. mm.
Advertenties inzenden tot
dinsdagmorgen 10.00 uur.

Advertenties en druk:

Drukkerij „Steenbergen”
Nooitgedacht 3
3701 AL Zeist
Tel. 03404-22452

avond tot zondagmiddag, wordt er een jongeren-weekend gehouden over het bijbelboek Prediker. Het weekend wordt georganiseerd door het GLJC (Geref. Landelijk Jeugdcomité) in samenwerking met l'Abri. Het gebouw van l'Abri (Burg. Verbrugweg 16 te Eck en Wiel) biedt onderdak. De bekendste spreuk van Prediker is „Ijdeldheid der ijdelheden, alles is ijdelheid”. Betekent dat nu dat Prediker een pessimist is, zoals sommigen zeggen? Hoe kan het dan, dat juist hij zoveel weet te zeggen over genieten van het leven?

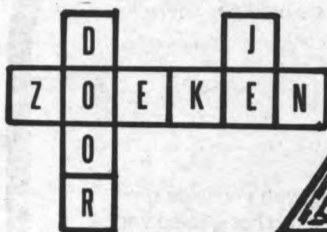
Over deze en andere vragen gaat het jongerenweekend. Medewerking onder meer van D. van der Molen, ds W. G. Rietkerk en ds W. Smouter. Geef je zo spoedig mogelijk, namelijk vóór eind maart op, bij ds W. Smouter, Polhaarweg 36, 7721 DX Dalfsen, tel. 05293-2928. Deelname kost slechts f 30,-.

Nieuw kerkcentrum in Almere

Op vrijdag 30 maart en zondag 1 april zal de samenwerkende kerk in Almere haar kerkcentrum in gebruik nemen. Mede door subsidie van de overheid (ca. 60%) en steun van de Ned. Geref. en Chr. Geref. Kerken kon dit centrum gebouwd worden, terwijl de toren voor 100% door de overheid betaald werd.

De kerkzaal biedt plaats aan ca. 250 kerkgangers. De verwachting is dat rond 1990 deze ruimte te klein zal zijn. Het aspect van de ontmoeting en de gemeenschap heeft in het ontwerp van architect dhr. G. Bikker van buro Knoop & Nieuwveld te Nieuwegein veel aandacht ontvangen: dit is te zien aan de opzet van de kerkzaal en de ontmoetingshal.

De dankbaarheid in de samenwerking de CGK en NGK te Almere is groot.

Ongeveer 4000 jaar geleden leefde er een rijke herdersvorst in het Midden-Oosten. Hij woonde in tenten. De Here noemde hem Zijn vriend. Dat was Abraham. Hij kreeg de belofte dat hij zou uitgroeien tot een groot volk. En dat is ook gebeurd. Abraham had een groot geloof in de Here zijn God. De vragen gaan deze keer over het leven van Abraham. Genesis 11 en 12.

1. Waar woonde Abram toen de Here hem riep?
2. Hoe oud was Abram toen?
3. Waarheen ging Abram?
4. Wie gingen met hem op reis (2 namen)?
5. Abram moest zijn andere familieleden achterlaten in opdracht van.....
6. Eens ging Abram naar het land waardoor de rivier de Nijl stroomt. Hoe heet dat land?
7. Waarom ging hij naar dat land?
8. Wie ging later naar datzelfde land om dezelfde reden? Genesis 42.
9. Weet je nog iemand die om dezelfde reden naar een ander land ging? In het Oude Testament komen meerdere gevallen voor (zeker 3).
10. Hoe oud was Abraham toen hij stierf? Genesis 25.

Oplossing vorige opgave.

1. Hebron (= Kirjath-Arba) - 2. Pniël (aan de rivier Jabbok) - 3. Bethlehem (= Efrath) - 4. Sichem (bij de terebint Moré) - 5. Bethel (heette eerst Luz) - 6. Berseba - 7. Kana - 8. Sarfath - 9. Nebo (in het gebergte Abarim) - 10. Jericho.

De laatste tijd werd ook landelijk in de media aandacht gevestigd op de onkerkelijkheid van Almere. Zeker waar de kerk niet vanzelfsprekend is, mag Gods gave en opdracht gezien worden. De gemeente neemt zich voor hieraan aandacht te geven als ze op 30 maart in een bijeenkomst het kerkcentrum in bezit ontvangt en zondagmorgen 1 april in een kerkdienst in gebruik neemt. Ze zal ook graag gasten ontvangen uit de kerken, waarvoor speciaal een feestelijke kerkdienst is belegd op zondagmiddag 1 april, aanvang 16.00 uur: hieraan werken beide koren van deze nog jonge gemeente mee.

Uit breder kring

Evangelische Alliantie

Op 7 april a.s. houdt de Evangelische Alliantie een follow-up conferentie over de uitspraken van Wheaton 1983: „Ik zal mijn gemeente bouwen”.

Op deze dag zal centraal staan het gedeelte over de 'Plaatselijke gemeente'. De algemeen directeur van de World Evangelical Fellowship dr David Howard uit Wheaton zal op deze dag aanwezig zijn. Aan deze dag werken verder mee ds C. van Andel, Herv. pred. te Bergschenhoek en P. Rothuizen, voorganger van een Evangelische Gemeente te Den Haag. Zij zullen spreken over 'Vernieuwing van de plaatselijke gemeente in de praktijk'.

De dag wordt gehouden in De Brug, Schuylenburgerweg 2, Amersfoort. Aanvang van de dag is 10.00 uur en de sluiting is 15.30 uur.

De Brug is makkelijk bereikbaar via de snelweg Amersfoort-Zwolle, afslag Hoevelaken, of vanaf het station met de buslijnen 7 of 8.

Iedereen is van harte welkom. Informatie kunt u krijgen bij het secretariaat EA, Hoofdstraat 55, 3971 KB Driebergen. Tel. 03438-13693.

Redactie ontving

De mooiste gedichten van Alice Nahon, verzameld door Sipke van der Land. 47 blz., f 11,50; uitg. Kok, Kampen.

Ds C. Vonk, De Voorzeide Leer, deel I Hc, Hosea-Maleachi. 345 blz., f 57,50. Uitg. Liebeck en Hooijmeijer, Barendrecht.

Johannes Calvijn. Verklaring van de bijbel, De profeet Jeremia, deel 3, Jer. 32-47. 437 blz., f 72,50; uitg. De Groot Goudriaan, Kampen.

Heiko A. Oberman, Wortels van het antisemitisme; Christenanst en jodenramp in het tijdperk van humanisme en reformatie. 168 blz. f 24,50, uitg. Kok, Kampen.

Hans Bouma, Kom ons te boven; gedichten over: Advent en Kerst, Passie en Pasen; Hemelvaart en Pinksteren. 72 blz., f 9,90; Kok, Kampen.

Nel Goudzwaard-Dubois, Vonken uit het vuur, gedichten; 36 blz., f 8,50; Kok, Kampen.

Tjalling van Wolsum, De verstoorde vakantie; jeugdboek; 68 blz., f 8,90; uitg. J. N. Voorhoeve, Den Haag.

Te huur

onze

6 PERS. CARAVAN

op „De Rheezerkamp” bij Hardenberg.

Vóór 30 juni en na 28 juli. f 200,— per week.

Tel. 05157-4456.

Zoekt U een camping waar U zich als Christen thuis kunt voelen?

Evangelische Camping „t BELOOFDE LAND”

biedt U o.a. een fijn programma tijdens de vakantieperiode. Tevens verhuren wij (toer)caravans. Vraag folder.

Bosweg 17 — 3781 NG Voorthuizen
Tel. 03429-2942

De Chr. Geref. Kerken van Schouwen-Duiveland zoeken jongelui vanaf 18 jaar, die twee weken van hun zomervakantie willen besteden aan

EVANGELISATIEWERK op de camping „Julianahoeve” te Renesse.

in de periodes 8-22 juli, 22 juli-5 augustus en 5-19 augustus zullen teams van plm. 10 mensen werkzaam zijn.

Heb je belangstelling voor of wil je inlichtingen over dit werk, schrijf of bel dan naar:

M. de Bruijne,
Eendrachtstraat 31,
4301 VK Zierikzee
Tel. 01110-5261

UW FAMILIEBERICHTEN PLAATS IN DIT BLAD!

LESSEN IN LIJDEN

Lijden voor Christus is genade. Een voorrecht. Dat inzicht verrijkte het geloofsleven van ds. Joseph Ton, die in Roemenië de verdrukking om Christus' wil aan den lijve ondervond. In het boekje „Lessen in lijden” is zijn indrukwekkende getuigenis opgetekend. Een bijbelse visie op het wezen van het lijden. De auteur was een der belangrijkste dissidenten op het Roemeense kerkelijke erf.

„Lessen in lijden” kost f 4,90. U ontvangt het door f 4,90 plus f 1,— verzendkosten over te maken op giro 1166 t.n.v. Stichting Antwoord te Roosendaal.

LESSEN
IN LIJDEN
DOOR
JOSEPH TON

Met de paasdagen en in het voor- en naseizoen te huur ons

6 pers. APPARTEMENT

in het Tirolerdorp Axams.

Tel. 01862-2596.

DRUKKERIJ

«steenbergen»

sinds 1901

VOOR UW FAMILIEDRUKWERK

Nooitgedacht 3 — 3701 AL Zeist
Telefoon 03404-22452

Te huur

RUIME WONING IN HARDERWIJK

op goede stand, periode 26-5 t.m. 23-6; f 350,— per week all-in; neet bewoning vereist.

Tel. 03410-20059

Het bestuur van de Gereformeerde Stichting „De Beukenhof” te Velp (Gld) vraagt wegens de aanstaande pensionering van de huidige directeur voor haar verzorgingshuis per 1 september 1984 een

directeur (m/v)

„De Beukenhof” heeft 96 verzorgingsplaatsen, waaronder een ziekenafdeling met acht bedden en een zgn. extra-verzorgingsafdeling; er zijn ruim 50 medewerkers.

Functie-inhoud.

De directeur is, met het oog op het welzijn van de bewoners, verantwoordelijk voor

- De dagelijkse leiding en de organisatie van het werk in het tehuis.
- Het personeelsbeleid in samenwerking met de stafleden.
- Het financieel en economisch beleid.

Van betrokkene wordt voorts verwacht een grote belangstelling voor de ontwikkelingen op het gebied van het ouderenbeleid en het onderhouden en leggen van externe contacten.

Functie-eisen.

- Een passende opleiding op M.B.O./H.B.O. niveau, aangevuld met de L.S.O.B.-directie cursus of de bereidheid deze cursus te gaan volgen.

- Ervaring in het geven van leiding en kennis van zaken op het gebied van management.
- Gereformeerde levensovertuiging.
- Leeftijd ongeveer 40 jaar.

Bij de selectieprocedure zullen vertegenwoordigers van personeel en bewoners worden betrokken terwijl ook een psychologisch onderzoek deel kan uitmaken van de procedure. Salaris overeenkomstig de C.A.O. bejaardentehuizen en opname in het P.G.G.M. pensioenfonds.

Informatie over de functie wordt desgewenst verstrekt door de huidige directeur, de heer J. Geerts (tel. 085-629187) en door de secretaris van het bestuur, de heer Ir. M.J. Bakker (tel. 08330-14747).

Schriftelijke sollicitaties met curriculum vitae worden, binnen 14 dagen na verschijnen van dit blad, ingewacht bij genoemde secretaris, Pr. Irenelaan 15, 6951 AG Dieren.

